

חטיבה בלימודי מנהל ומדיניות ציבורית (695) - שנת הלימודים תשע"ו

תכנית לימודים תלת שנתית- עתידים

ראש מחלקה: פרופ' גיא בן פורת

ממונה על המנהל במחלקה: גב' רוחמה רשף

רכזת לענייני סטודנטים: גב' ליאל שלו

מתאם אקדמי של התוכנית: פרופ' מיקי מלול

טלפון המזכירות: 08 - 6472251

פקס: 08-6472816

דואר אלקטרוני: mpast1@som.bgu.ac.il

אתר המחלקה: <http://in.bgu.ac.il/fom/PublicDep/Pages/PublicDepHomePage.aspx>

התכנית מנוהלת כולה על-ידי המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית בפקולטה לניהול, תוך תאום עם עמותת "עתידים". התוכנית מוצעת לתלמידי תואר ראשון באוניברסיטת בן גוריון בנגב באחד ממגוון התוכניות, כגון: לכללה, ניהול, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה ופוליטיקה וממשל. חטיבת הלימודים במנהל ומדיניות ציבורית במסגרת המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית משתלבת בלימודי תואר ראשון באוניברסיטה.

בוגרי התכנית ייהנו מיתרון יחסי בהשתלבות בצמתי השפעה של השירות הציבורי כתוצאה מהשילוב הייחודי שהתכנית מציעה בעצם השילוב של תואר דיסציפלינארי עם ידע נרחב תיאורטי ויישומי במנהל ומדיניות ציבורית.

תכנית הלימודים:

מבנה הלימודים:

סוג הקורס	מספר קורסים	נק"ז
קורסי חובה	8	24.5
סמינר מחקר	1	3.5
סה"כ: 28		

להלן רשימת הקורסים:

שנה א'	מספר קורס	נק"ז	שעות הוראה	תרגול
*כלכלה למנהל ציבורי	695-1-0002	3.5	3	0.5
*מבוא למשטר ופוליטיקה	695-1-0001	3	3	
מבוא למנהל ומדיניות ציבורית	695-1-0003	3	3	
שנה ב'				
תכנון וניתוח מדיניות	695-1-0011	3	3	
מדיניות כלכלית וחברתית	695-1-0004	3	3	
ניהול ומדיניות בשלטון המקומי	695-1-0005	3	3	
שנה ג'				
פוליטיקה ברשויות מקומיות	695-1-0007	3	3	
ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי	695-1-0009	3	3	
סמינר מחקר*	695-1-0008	3.5	3	0.5
סה"כ		28		

*סטודנט שילמד במסגרת הלימודים הדיסציפלינאריים קורס זה לאחד מהקורסים הייעודיים (כלכלה למנהל ציבורי ומבוא למשטר ופוליטיקה) יהיה פטור מקורס זה במסגרת התכנית במנהל ומדיניות ציבורית וילמד במקומו אחד מקורסי הבחירה.

*סטודנטים שיקבלו פטור מהקורס "כלכלה למנהל ציבורי" יידרשו להשלים את 3.5 הנק"ז באמצעות קורס חליפי של 3 נק"ז בפקולטה לניהול או בפקולטה למדעי החברה באישור המתאם האקדמי של התכנית, ובנוסף את הקורס "מחקר מודרך" שערכו 0.5 נק"ז.

*הקורס "סמינר מחקר" הינו קורס שנתי כדלקמן: בסמסטר א' יתקיימו הרצאות פרונטליות ובסמסטר ב' תתקיים הנחייה אישית ותרגול.

תנאי מעבר משנה לשנה:
עמידה בתנאי המעבר של כל הקורסים הרשומים באותה שנה.
עמידה בתנאי מעבר של תכניות הלימודים אליהן רשום הסטודנט

תקצירי קורסים:

כלכלה למנהל ציבורי

כלכלה היא חקר השימוש במשאבים מוגבלים על מנת לספק את צרכיה הבלתי מוגבלים של האנושות. במיקרו כלכלה, אנחנו לומדים כיצד מתבצעת הקצאת משאבים אלו במערכת השווקים.
במערכת זו, נכיר את הפעולות ואת האינטראקציות של שלושת הסוכנים הכלכליים: (1) הצרכנים, (2) החברות (3) הממשלה.
במסגרת הקורס, הסטודנטים יכירו מודלים בסיסיים בדבר התנהגותם של שלושת הסוכנים הכלכליים. באמצעות מודלים אלה, ננתח את התוצאות המתקבלות כאשר מתקיימת אינטראקציה בין סוכנים אלה בשוק.

בנוסף, אנו גם נבחן מעבר לניתוחן של יחידות בודדות, כיצד כלכלנים מנתחים את המשק הכלכלי. תחום זה בכלכלה נקרא מאקרו כלכלה. אנו נמצא כי מה שמצליח עבור שווקים בודדים אינו בהכרח מתורגם לתוצאות דומות בראיה משקית.

בהכרת תחומי המיקרו והמאקרו כלכלה, ניתן יהיה להבין את הסוגיות הכלכליות המורכבות ואת הבעיות בפניהן עומדת החברה המודרנית.

מבוא למשטר ופוליטיקה

הקורס נועד להקנות מושגי יסוד לניתוח המשטר הדמוקרטי, המערכת הפוליטית והחברה בישראל. הקורס מחולק לשני חלקים מרכזיים. החלק הראשון ידון במשטר הדמוקרטי ומאפייניו והחלק השני יעסוק בהרחבה בדמוקרטיה הישראלית. במסגרת הקורס יחשפו הסטודנטים לתמורות מרחיקות הלכת שהתחוללו בשנים האחרונות במשטר ובחברה הישראלית תוך בחינת השפעתן על קביעת מדיניות ציבורית וביצועה בתחומים שונים. בתוך-כך נעסוק במהות המשטר הדמוקרטי על הפרוצדורות הנגזרות ממנו; שורשי הדמוקרטיה הישראלית; המסגרת החוקתית של ישראל; שסעים חברתיים בישראל; מדינת הרווחה; יחסי דת ומדינה ועוד.

מבוא למנהל ומדיניות ציבורית

קורס זה יעניק לסטודנטים הבנה של תפקידי המנהל הציבורי במדינה המודרנית ושל תהליכי הניהול הייחודיים למגזר הציבורי. הקורס יעסוק בשאלות יסוד של מנהל ומדיניות ציבורית ובמושגים מרכזיים דוגמת הניהול הציבורי החדש, מוסדות, ארגון פורמלי בלתי - פורמאלי, יעילות ומועילות, כלכלת שוק ומדינת רווחה ועוד. לצד סוגיות הניהול יילמדו הגישות והתיאוריות השונות במדיניות הציבורית, כולל תהליך קביעת המדיניות ויישומה, ומודלים שונים של קבלת החלטות.

ניהול ומדיניות בשלטון המקומי

הקורס ניהול ומדיניות בשלטון המקומי נועד להקנות כלים תיאורטיים להבנה ולניתוח מערכות ציבוריות מורכבות כדוגמת השלטון המקומי. נעסוק בעיקר בהיבטים הניהוליים והפוליטיים הכרוכים במתן שירותים איכותיים לציבור. נבחן את תפקידם של השחקנים השונים הפועלים ברשות המקומית והאינטרקציה ביניהם. כמו כן, נבחן כיצד המבנה הארגוני של הרשות המקומית משפיע על קבלת ההחלטות של השחקנים. נדון בסביבה הדינאמית המשפיעה על תהליך קביעת המדיניות ברשויות המקומיות בעשור האחרון ובשינוי הניהול המתרחש מ"שלטון מקומי" ל"משילות מקומית" (local governance) בה הדרג הנבחר והניהולי נדרש לתווך ולתאם בין מגוון גורמים הכוללים את השלטון המרכזי, התושבים, קבוצות אינטרס, יזמים עסקיים, וחברה אזרחית הנוטלת חלק באספקת שירותים מקומיים. נתמקד גם בנושא הייצוג המקומי : שיטת הבחירות המקומית, מנגנוני ההשתתפות הציבורית המרכזיים הקיימים, ואתגרי המדיניות בערים הטרוגניות. דגש מיוחד ינתן לשלטון המקומי בישראל – נבחן את המאפיינים והקשיים איתם מתמודדות הרשויות המקומיות בישראל בעשורים האחרונים.

תכנון וניתוח מדיניות

הקורס יקנה כלים ושיטות לניתוח מדיניות ציבורית ולניהול ציבורי לשם הבנת מרכיבים הכרחיים בממשק בין המנהל הציבורי לתהליכי קביעת ויישום מדיניות ציבורית. הקורס יכלול שלושה חלקים: האחד ידון בתכנון מדיניות, השני יפתח כלים לניתוח מדיניות ברמת מאקרו ומיקרו והשלישי יעסוק בסוגיות מתקדמות בניהול ציבורי. במסגרת הקורס ילמדו הסטודנטים לכתוב נייר מדיניות.

מדיניות כלכלית וחברתית

הכלכלה הישראלית הגיעה לרמת פיתוח כלכלי מהגבוהים בעולם. הישג זה הינו יוצא דופן במיוחד לאור כך שמדינת ישראל היא צעירה יחסית, נטל הביטחון בה גבוה יחסית ואין בה כמעט משאבים טבעיים. אולם, לצד ההתפתחות הכלכלית התפתחו בישראל גם פערים גדולים בחלוקת ההכנסות המעלים שאלות לגבי תפקידה של המדיניות החברתית. תהליכים אלה והדילמות הקשורות בהם ינותחו במהלך הקורס תוך בחינת המדיניות

שננקטה ותפקידה בהתפתחות הכלכלית במהלך השנים ותוך שימוש בתיאוריות כלכליות מקובלות. הקורס יאפשר לתלמידים את האינטראקציות בין כלכלה לחברה.

פוליטיקה ברשויות מקומיות

הקורס נועד להקנות מושגי יסוד לניתוח המערכת הפוליטית ברשויות המקומיות, על היבטיה השונים. חלקו הראשון של הקורס יעסוק במאפיינים פוליטיים ומבניים של הרשויות המקומיות בישראל ובגישות תיאורטיות לניתוח פוליטיקה מקומית. בהקשר זה נדון גם בהשתתפות פוליטית ובמנהיגות ברשות המקומית, הן באמצעות מודלים תיאורטיים והן תוך בחינת ההתפתחויות הייחודיות לישראל. חלקו השני של הקורס יעסוק בהיבטים של דמוקרטיה ברשויות המקומיות כמו: שיתוף הציבור והחברה האזרחית בשלטון המקומי, בסוגיות של זהות, בקשר בין גרעון כלכלי וגרעון דמוקרטי ובתחום החינוך כמייצג תהליכים שהתחוללו בשנים האחרונות במשטר ובחברה הישראלית. זאת תוך בחינת מערכת יחסי הגומלין בין השלטון המרכזי והמקומי, חלוקת האחריות ביניהם, והשלכות של הפרטה וביזוריות על שוויון. חלקו השלישי של הקורס יעסוק ברשויות המקומיות הערביות ובתוך כך במאפייניהן הייחודיים, בייצוגים של יחסי רוב מיעוט ברשויות המקומיות הערביות ובדילמות בהווה ואתגרים לעתיד.

ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי

מטרת הקורס להקנות מושגים, כלים וגישות בביקורת ובקרה בשלטון המקומי, הענקת כלים לניתוח והבנת המצב הפיננסי והכספי והכלכלי של הרשות המקומית על מנת לקבל החלטות ניהוליות.

הקורס יתמקד בהיבט הביקורת, הדיווח הכספי החשבונאי של הרשות המקומית והחברה הכלכלית העירונית, התקציב וניהול המערכת הכספית, קריאה וניתוח של הדוחות הכספיים ברשויות המקומיות.

סמינר מחקרי חלק א'

סמינר זה, המיועד לתלמידי עתידים, יקנה הכשרה מחקרית בתחומי מנהל ומדיניות ציבורית תוך מיקוד על רשויות מקומיות. הסמינר יקנה כלים תיאורטיים ומחקריים לבחינה מדעית של שאלות מחקר המעסיקות את השלטון המקומי על כל היבטי הניהול והמדיניות המוניציפליים. במהלך הסמסטר יתקיימו מפגשים כיתתיים שיעסקו בלמידה של דרכים לביצוע מחקר מדעי ויידונו סוגיות שבחזית המחקר המוניציפלי בארץ ובעולם. בתום הסמסטר יתבקשו הסטודנטים לגבש ולהגיש תכנית לביצוע עבודת מחקר אמפירית.

סמינר מחקרי חלק ב'

יתקיימו מפגשים אישיים אחת לשבועיים בהם יציג הסטודנט התקדמות בביצוע האמפירי של מחקרו ובכתיבת העבודה הסופית. בסוף הסמסטר השני תוגש העבודה במלואה. במהלך סמסטר זה הסטודנטים יבצעו מחקר אקדמי בהתאם לתוכנית שגיבשו ואושרה להם בסמסטר הראשון. לשם כך יתקיימו פגישות אישיות במהלך הסמסטר שיתרכזו בהנחיה לביצוע העבודה האמפירית. אחת לשבועיים יתקיימו מפגשים אישיים בהם יציג הסטודנט התקדמות בביצוע אמפירי של מחקרו ובכתיבת העבודה. עבודת הסמינר הכוללת את החלקים התיאורטיים והאמפיריים של עבודת המחקר תוגש במלואה בסוף הסמסטר.

מחקר מודרך

קורס זה נועד לאפשר לתלמידים להתמקד בנושא שייבחר בלמידה אישית בהנחיית מרצה מהמחלקה. במסגרת הקורס הסטודנט יבחר אחת משתי חלופות לתרגיל מחקרי: האחת קריאה מודרכת בנושא שייבחר על ידי הסטודנט ויאושר על ידי אחד מחברי הסגל במחלקה והשנייה לקחת חלק במחקר המתקיים במחלקה וזאת דרך כתיבת שאלון מחקר, העברת השאלונים וניתוח תוצאות השאלונים. במסגרת הקורס הסטודנט יתקיימו מספר מפגשי הנחייה אישיים ובסופו הסטודנט יגיש את עבודת המחקר.